

УДК 930

ГЕНДЕРНІ ПИТАННЯ У 20-30 РР. ХХ СТ. У РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ В МАТЕРІАЛАХ ВІТЧИЗНЯНИХ АРХІВІВ

Михайлюк О.І.

GENDER QUESTIONS IN 20-30'S OF XX CENTURY IN THE SOVIET UKRAINE IN MATERIALS OF UKRAINIAN ARCHIVES

Mykhailiuk O.I.

У статті висвітлені історичні аспекти прову гендерної політики у 20-х рр. ХХ ст.

Зазначено, що історія Української держави накопичила значний фактологічний матеріал щодо вивчення ролі жіноцтва на тому чи іншому етапі набуття Україною своєї незалежності, або в рамках знаходження її в умовах бездержавності. Не є винятком і 20-ті рр. ХХ ст., коли формувалися комуністичні засади існування. Вивчення не тільки позитивного, але й негативного досвіду формування відносин до жінки та визначення її ролі у суспільстві має не тільки актуально-науковий, але і практичний аспект.

Значну допомогу у з'ясуванні проблеми дозволяють надати ретельні аналізи архівних джерел, що зберігаються у вітчизняних архівах. Виходячи зі здобутків посередників, авторка зробила спробу здійснити вивчення документів центральних державних та окремих місцевих архівів з визначеної проблеми та в деякій мірі систематизувати їх. Це й постало метою та завданнями дослідження.

У статті відмічено, що найголовнішою джерельною базою, безумовно, виступають архівні матеріали Центрального державного архіву громадських об'єднань України у м. Києві (ЦДАГО України) та Центрального державного архіву вищих органів влади України (ЦДАВОВ України). Документи центральних державних архівів дають змогу визначити основні завдання роботи серед жінок та їх «представницьких» жінвідділів, серед яких були: поширення впливу партії на широкі маси робітниць і селянок шляхом їх політичного й культурного виховання; залучення робітниць і селянок до партійного, професійного, кооперативного й радянського будівництва; будівництво установ, що покращують умови життя робітниць і селянок (ясел, їдалень та ін.). Також визначалися основні форми роботи жінвідділів, серед яких виступали делегатські збори, які повинні були стати школою підготовки жіноцтва до суспільно-політичної діяльності.

Регіональні особливості гендерної політики та практики дозволяють виявити документи, що містяться у державних архівах окремих областей. Наведені дані про наявність недосліджених архівних джерел з теми у державному архіві Вінницької області (ДАВО), у державному архіві Дніпропетровської області (ДАДНО), у державному архіві Донецької області (ДАДО) до 2014 р., у державному архіві Луганської області (ДАЛО) до 2014 р., у державному архіві Херсонської області (ДАХО).

Отже, побіжний огляд проблеми з визначених питань дозволяє зробити висновок про можливість її новітнього науково-дослідницького вивчення. Дані архівів стверджують про те, що загальні тенденції вивчень виходять із документів центральних державних архівів. Специфіку виконання рішень центральних органів комуністичної влади спроможні довести державні архіви усіх областей України.

Ключові слова: гендерна політика, Радянська Україна, архівна справа.

Спроба входження України в Європейську та світову спільноту вимагає втілення не тільки політичного, а насамперед, історичного фактору реалізації проблеми. Звернення до минулого, яким би воно не було, досить чітко позначає позитивні та негативні процеси. У значній мірі це стосується і гендерного питання, особливо, визначення ролі жінки не тільки як однієї з відтворювача Людства, а і як тієї особи, що має у своїй потенції також духовні, матеріальні та інші чинники продовження роду, формування засад суспільства тощо.

Особливо зростає роль жінки на сучасному етапі державотворення загалом, та в Україні зокрема. Сучасна Українська жінка – це не тільки мати, але й вона постійно затверджує себе в економіці, політиці, культурі, громадському житті.

Історія Української держави накопичила значний фактологічний матеріал щодо вивчення ролі жіноцтва на тому чи іншому етапі набуття Україною своєї незалежності, або в рамках знаходження їх в умовах бездержавності. Не є винятком і 20-ті рр. ХХ ст., коли формувалися комуністичні засади існування. Вивчення не тільки позитивного, але й негативного досвіду формування відносин до жінки та її ролі у суспільстві має не тільки **актуально-науковий, але і практичний аспект**. Значну допомогу у з'ясуванні проблеми дозволяють надати ретельні вивчення архівних джерел, що зберігаються у вітчизняних архівах. Тому тема розгляду та аналізу вка-

заних документів має не тільки і не стільки наукове, але й практичне значення.

На жаль, до сьогодні історики України та архівісти приділяли недостатню увагу проблемі ретельного аналізу змісту та порівнянню документів центральних та місцевих державних архівів України з зазначених питань. Як правило, архівні джерела становили лише допоміжні скорочені огляди авторефератів, дисертацій, монографій та окремих статей [1].

Виходячи зі здобутків посередників, авторка зробила спробу здійснити аналіз центральних державних та окремих місцевих архівів з визначеної проблеми та в деякій мірі систематизувати їх. Це й стало **метою дослідження**.

Найголовнішою джерельною базою, безумовно, виступають архівні матеріали Центрального державного архіву громадських об'єднань України у м. Києві (ЦДАГО України) та Центрального державного архіву вищих органів влади України (ЦДАВОВ України).

У Центральному державному архіві громадських об'єднань України у м. Києві, викликають увагу своєю значущістю документи у фонді 1 – «Центральний комітет Комуністичної партії України (документи відділів ЦК КП(б)У)»: «Протокол Усеукраїнської наради завідувачів губернськими відділами по роботі серед жінок, що містять звіти, довідки відділів за 1924-1925 рр. Волинського, Донецького та Подільського губернських комітетів з означеного питання роботи» [2]; «Заяви робітників і робітниць до ЦК КП(б)У про несвоєчасну виплату заробітної плати, настрої з приводу цього тощо» за аналогічний період [3]; «Листування 1925-1926 рр. з ВУЦИК, РНК УСРР, наркоматами республіки, місцевими радянськими органами щодо розвитку народного господарства, виборів до місцевих органів, фінансових питань тощо» [4]; «Звіт відділу ЦК РКП(б) за 1925 р. по роботі серед робітниць та селянок та висновки за підсумками обстеження жіночих відділів губкомів партії» [5]; «Статистичні відомості статистичного відділу ЦК КП(б)У, пояснювальна записка про стан партійних організацій України у 20-ті роки, їх національного та соціального складу тощо» [6]; за 20-ті роки «Довідки, відомості, статистика партійних та радянських органів про характер та спрямованість надісланих листів та заяв про відношення їх авторів, у тому числі і жінок до політичних подій та економічного стану, й загалом, про настрої трудящих мас» [7]; «Політ листи секретаря Старобільського окружного КП(б)У Донецької губернії до ЦК КП(б)У, висновки та пропозиції комісії по обстеженню роботи окружного серед різних верств населення тощо» - у 20-ті рр. [8]; за 1925-1926 рр. – «Політ листи, протоколи засідань бюро, листування Амур-Нижньдніпровського, Бердянського, Запорізького, Криворізького, Павлоградського окружкомів та Червоно-Чечелівського райкому КП(б)У Катеринославської губернії» (у протоколах багато матеріалів, що пов'язані з особистостями та долями жінок у

20-ті роки [9]; за 20-ті роки – «Протоколи засідань жіночих відділів ЦК КП(б)У, резолюція Народи інструкторів-організаторів про роботу серед жінок, робітниць і селянок, зібрань делегаток; доповіді, повідомлення інструкторів жіночих відділів ЦК КП(б)У агітаційно-інструкторських поїздів» [10]; за 1920 р. – «Протоколи засідань жінвідділів Кременчуцького та Миколаївського губкомів КП(б)У, нарад відповідальних організаторів губернського та повітових з'їздів робітниць та селянок. Звіти, доповіді, циркуляри, тези, інструкції та листи губженвідділів про організацію роботи серед жінок» [11]; за 20-ті рр. – «Протоколи засідань колегії відділу по роботі у селищах Олександрійського, Волинського, Донецького губкомів КП(б)У. Протоколи з'їздів, конференцій, зібрань комуністичних ланок, інструкторів, ревокмів, комітетів незаможних селян Волинської та Донецької губерній» [12]; за початок 20-х рр. – «Протоколи нарад відділу по роботі у сільській місцевості Катеринославського губкому КП(б)У. Звіти, доповіді, циркуляри, інструкції про проведення організаційно-партійної роботи. Доповіді уповноваженого Центральної комісії по Катеринославській губернії про проведення в Україні селянського місяця. Резолюція Першого Катеринославського та Криворізького повітових з'їздів КНС» [13].

У цьому ж архіві змістовними є фонд 7 – про діяльність комсомолу України та фонд 59 – «Колекція спогадів учасників революційних подій, громадянської і Великої Вітчизняної воєн та соціалістичного будівництва».

Значний інтерес становлять також документи, що зберігаються в Центральному державному архіві вищих органів влади України (ЦДАВОВ України), а саме, в фонді 1 – «Всеукраїнський Центральний виконавчий комітет Рад робітничих, селянських та червоноармійських депутатів» та фонді 340 – «Народний комісаріат продовольства УСРР». У вказаних фондах містяться документи про реалізацію політики та практики залучення жінок до суспільно-політичного та соціально-економічного життя республіки. Зазначимо, що керівництво КП(б)У, УСРР і державні структури на місцях предметно звернули увагу на жінок вже у 1920 році. Ця практична робота була пов'язана перш за все із заснуванням першого в УСРР жінвідділу, який було створено при Харківському губкомі КП(б)У у 1920 р. До 1925 року такі відділи вже охопили своїм впливом 1,5 млн. українських жінок. Дані відділи повинні були проводити агітацію та пропаганду серед жіноцтва, активізувати жінок, залучити до суспільно-політичного, громадського, культурного та економічного життя.

Документи центральних державних архівів дають змогу визначити основні завдання роботи серед жінок та їх «представницьких» жінвідділів, серед яких були: поширення впливу партії на широкі маси робітниць і селянок шляхом їх політичного й культурного виховання; залучення робітниць і селянок до партійного, професійного, кооперативного й

радянського будівництва; будівництво установ, що покращують умови життя робітниць і селянок (ясел, їдалень та ін.). Також визначалися основні форми роботи жіноцтва, серед яких виступали делегатські збори, які повинні були стати школою підготовки жіноцтва до суспільно-політичної діяльності.

Окрім жіноцтва робота серед жінок покладалася, як свідчать документи центральних державних архівів, на професійні спілки, комсомол та фабрично-заводські комітети. До компетенції профспілок входило не лише вирішення трудових суперечок та соціальне забезпечення робітниць, а й політичне виховання «комуністичного духу» оскільки жіноцтво не могли повністю охопити всі верстви жіночого населення та всі сфери їх діяльності. У 1923 р. членами профспілок в УСРР було 220 тис. жінок – 16% від загальної чисельності їх членів, 1925 р. – 282 тис. (19,2%), 1927 р. – вже 397 тис. (20,6%), 1929 р. – 485 тис. (25,3%). Отже, ці показники свідчать про активне залучення жінок до трудової та громадської діяльності.

Регіональні особливості гендерної політики та практики дозволяють виявити документи, що містяться у державних архівах окремих областей. Зокрема, у державному архіві Вінницької області (ДАВО) за 20-ті роки змістовну спрямованість мають документи щодо роботи з жінками повітових органів влади. Зокрема, це Бердичівський повіт [14], Вінницький повіт [15], Могилів-Подільський повіт [16]. Інформативними є справи установ і організацій культури [17]. Вони дозволяють вивчити насамперед повсякдення жінок крізь призму їх взаємовідносини з місцевою владою.

Визначений матеріал для аналізу подають документи комсомольських та [18] профспілкових організацій [19] Вінниччини загалом, та окремих підприємств регіону у статусі означених органів у 20-ті рр. Отже, вивчення документів допоможуть дослідникам відобразити специфічні особливості втілення гендерної практики у Вінниччині у визначений період.

Державний архів Дніпропетровської області (область з містом Дніпро) також, як один з найчисельніших регіонів України, складає у зібраннях своїх архівів чисельні й змістовні матеріали про гендерну політику і практику радянської влади. Це, насамперед, типові для радянської України та СРСР документи, а також пересічні виписи зі своєю специфікою. Їх, як у наведеному раніше аналізі, можна також відвести до декількох груп архівних джерел: 1) комуністичних розпорядче-виконавчих органів центральних та місцевих осередків КП(б) України; 2) теж саме – комсомольських організацій; 3) профспілкових керівних органів та організацій; 4) громадських організацій та добровільних рухів [20].

Досить змістовними є й документи державних архівів Донецької та Луганської областей. На них слід звернути особливу увагу при аналізі; можливо в них містяться якісь витоки сучасних подій на Донбасі та АТО в регіоні.

Із архівів Донецької області привертають увагу і можуть бути плідними для дослідників «гендерні» документи фонду П-1 – «Донецький губернський комітет Комуністичної партії (більшовиків) України (1918–1925 рр.)». Він складається із декількох сотень справ. Усі вони не рівнозначні за кількістю аркушів, але навіть короткі за змістом можуть відтворювати проблему. Цей фонд найбільш насичений документами, що пов'язані з діяльністю жіночих рад. Окремі, й досить проблемні матеріали губернських, окружних та волосних виконкомів про роботу серед жінок зберігаються у фондах: Р-2 за 1925-1931 рр.; рад міських депутатів – Р-279 («Юзівська міська рада робочих, селянських депутатів м. Юзівка, Юзівської округи, Донецької губернії»), Р-1203 – («Маріупольський виконавчий комітет рад робочих, селянських і червоноармійських депутатів м. Маріуполь, Маріупольського повіту Донецької губернії (1920–1923 рр.) [21] тощо.

У Луганському обласному державному архіві увагу дослідників привернуть насамперед архівні зібрання фонду Р-243 – «Луганський окружний виконавчий комітет Ради робітничих, селянських та червоноармійських депутатів м. Луганська» та фонду Р-693 – «Ворошиловградський міський виконавчий комітет ради робітничих, селянських і червоноармійських депутатів, м. Ворошиловград Донецької області». Вони містять листування про роботу серед жінок. У державному архіві Луганської області досить змістовними є зібрання документів, що зберігаються у фонді П-34 – «Луганський окружком КП(б)У (1922–1930 рр.)», де знаходяться протоколи загальноміських, делегатських засідань, а також зборів жінок на підприємствах, нарад при окржінвідділі. Аналогічні відомості про роботу серед жінок можна також віднайти у фондах багатьох інших окружкомів Луганщини [22].

Цікаві дані містяться у Державному архіві Херсонської області. По-перше, у фонді – Ф. П.723 – «Херсонський окружком КП(б)У» містяться документи протоколів нарад, постанови тощо, що відтворюють загальне відношення до гендерного питання, та, особливо, до ролі жінок. Показово, що з майже 30 справ зібрання, лише у семи фігурують жінки як суб'єкти розгляду. Це ж простежується і на рівні «низових» партійних організацій. Дані доповнюються архівними джерелами архівів про діяльність комсомольських (архіви організацій ЛКСМУ Херсонщини), профспілкових та громадських організацій [23].

Отже, побіжний огляд проблеми з визначених питань дозволяє зробити висновок про можливість її вивчення. Дані архівів дозволяють стверджувати про те, що загальні тенденції дослідження виходять із документів центральних державних архівів. Специфіку преломлення рішень центральних органів комуністичної влади спроможні довести державні архіви усіх областей України.

Тому подальшими напрямками її вивчення, на погляд авторки, може постати значне розширення джерельної бази саме місцевих архівів.

Література

1. Див., напр.: Кривуля О. О. Жінки та індустріалізація в Україні (1929-1938 рр.) [Текст] :Дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / О.О.Кривуля ; Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. - Луганськ, 2004. - 193 арк.; Буряк Л. Жінка в українському історичному наративі: автори, ідеї, образи (друга половина XIX- перша третина XX ст.) [Текст]: монографія / Лариса Буряк. - К. :Національна академія управління, 2010. - 368 с.; Розовик О. Д. Жінки в громадсько-політичному та соціально-культурному житті УСРР (1920-ті роки) [Текст]: автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Розовик Олеся Дмитрівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2013. - 19 с.; Розовик О. Д. Жінки в громадсько-політичному та соціально-культурному житті УСРР (1920-ті роки) [Текст]: [монографія] / Олеся Розовик. - Вінниця :Нілан, 2014. - 453 с. : табл.; Коханова О. О. Суспільно-політичне становище жінки в Радянській Україні (20 - 30-ті рр. XX ст.) [Текст]: автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Коханова Олена Олександрівна ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. - Харків, 2015. - 20 с.
2. ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.- 20. – Спр.1860. – 40 арк.
3. Там само. – Спр. 1880. – 68 арк.
4. Там само. – Спр. 1990. – 256 арк.
5. Там само. – Спр. 2029. – 206 арк.
6. Там само. – Спр. 2112. – 105 арк.
7. Там само. – Спр. 2122. – 105 арк.
8. Там само. – Спр. 2132. - 107 арк.
9. Там само. – Спр. 2135. - 172 арк.
10. Там само. – Спр.347. – 150 арк.
10. Там само. – Спр.350. – 248 арк.
2. 12. Там само. – Спр. 358. – 112 арк.
13. Там само. – Спр. 359. – 251 арк.
14. Державний архів Вінницької області (ДАВО). – Ф. Р-4080. – Спр. 134, 142; Ф. Р-5035. – Спр. 112-114.
15. Там само. – Ф. Р-200. – Спр. 305-315.
16. Там само. – Ф. Р-1030. – Спр.53, 57.
17. Там само. – Ф. Р-3399; Ф. Р-2842; Ф. Р-2957.
18. Там само. – Ф. П-346; Ф. П-353; Ф. П-354.
19. Там само. – Ф. Р-510; Ф. Р-525.
20. Державний архів Дніпропетровської області (ДАДНО). – Ф. П-1. (1920-1925 рр.) – «Катеринославський губернський комітет КП (б) У»; Ф. П-2115 за цей же період – «Волоський осередок КП (б) У»; Ф. П-105 – «Слізавето-Кам'янського осередку КП (б) У»; Ф. П-2143 – «Катеринославський клуб «Молодий ленинець» тощо
21. Державний архів Донецької області (ДАДО). – Ф. П-1 – «Донецький губернський комітет Комуністичної партії (більшовиків) України (1918–1925 рр.)»; Р-2 за 1925-1931 рр.; Ф. Р-279 («Юзівська міська рада робочих, селянських депутатів м. Юзівка, Юзівської округи, Донецької губернії»), Ф. Р-1203 – («Маріупольський виконавчий комітет рад робочих, селянських і червоноармійських депутатів м. Маріуполь, Маріупольського повіту Донецької губернії (1920–1923 рр.) тощо.

22. Державний архів Луганської області (ДАЛО). – Ф. Р-243 – «Луганський окружний виконавчий комітет Ради робітничих, селянських та червоноармійських депутатів м. Луганська»; Ф. Р-693 – «Ворошиловградський міський виконавчий комітет ради робітничих, селянських і червоноармійських депутатів, м. Ворошиловград Донецької області». Ф.П-34 – «Луганський окружком КП(б)У (1922–1930 рр.) тощо.
23. Державний архів Херсонської області. – Ф. П-125, 129, 667, 668, 3225, 3455 тощо.

References

1. Dyv., napr.: Kryvulja O. O. Zhinky ta industrializacija v Ukraini (1929-1938 rr.) [Tekst] :Dys... .kand. ist. nauk: 07.00.01 / O.O.Kryvulja ; Lugans'kyj nacional'nyj pedagogichnyj un-t im. Tarasa Shevchenka. - Lugans'k, 2004. - 193 ark.; Burjak L. Zhinka v ukrai'ns'komu istorychnomu naratyvi: avtory, idej', obrazny (druga polovyna XIX- persha tretyna XX st.) [Tekst]: monografija / Larysa Burjak. - K. :Nacional'na akademija upravlinnja, 2010. - 368 s.; Rozovyk O. D. Zhinky v gromads'ko-politychnomu ta social'no-kul'turnomu zhytti USRR (1920-ti roky) [Tekst]: avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : 07.00.01 / Rozovyk Olesja Dmytrivna ; Kyi'v. nac. un-t im. Tarasa Shevchenka. - K., 2013. - 19 s.; Rozovyk O. D. Zhinky v gromads'ko-politychnomu ta social'no-kul'turnomu zhytti USRR (1920-ti roky) [Tekst]: [monografija] / Olesja Rozovyk. - Vynnyca :Nilan, 2014. - 453 s. : tabl.; Kohanova O. O. Suspil'no-politychne stanovyshhe zhinky v Radjans'kij Ukraini (20 - 30-ti rr. XX st.) [Tekst]: avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : 07.00.01 / Kohanova Olena Oleksandrivna ; Harkiv. nac. un-t im. V. N. Karazina. - Harkiv, 2015. - 20 s.
2. CDAGO Ukrai'ny. – F.1. – Op.- 20. – Spr.1860. – 40 ark.
3. Tam samo. – Spr. 1880. – 68 ark.
4. Tam samo. – Spr. 1990. – 256 ark.
5. Tam samo. – Spr. 2029. – 206 ark.
6. Tam samo. – Spr. 2112. – 105 ark.
7. Tam samo. – Spr. 2122. – 105 ark.
8. Tam samo. – Spr. 2132. - 107 ark.
9. Tam samo. – Spr. 2135. - 172 ark.
10. Tam samo. – Spr.347. – 150 ark.
11. Tam samo. – Spr.350. – 248 ark.
12. 12. Tam samo. – Spr. 358. – 112 ark.
13. Tam samo. – Spr. 359. – 251 ark.
14. Derzhavnyj arhiv Vinnyc'koi' oblasti (DAVO). – F. R-4080. – Spr. 134, 142; F. R-5035. – Spr. 112-114.
15. Tam samo. – F. R-200. – Spr. 305-315.
16. Tam samo. – F. R-1030. – Spr.53, 57.
17. Tam samo. – F. R-3399; F. R-2842; F. R-2957.
18. Tam samo. – F. P-346; F. P-353; F. P-354.
19. Tam samo. – F. R-510; F. R-525.
20. Derzhavnyj arhiv Dnipropetrovs'koi' oblasti (DADNO). – F. P-1. (1920-1925 rr.) – «Katerynoslavs'kyj guberns'kyj komitet KP (b) U»; F. P-2115 za cej zhe period – «Volos'kyj oseredok KP (b) U»; F. P-105 – «Jelizaveto-Kamjans'kogo oseredku KP (b) U»; F. P-2143 – «Katerynoslavs'kyj klub «Molodyj leninec» toshho
21. Derzhavnyj arhiv Donec'koi' oblasti (DADO). – F. P-1 – «Donec'kyj guberns'kyj komitet Komunistychnoi' partii' (bil'shovykiv) Ukraini (1918–1925 rr.)»; R-2 za 1925-1931 rr.; F. R-279 («Juzivs'ka mis'ka rada robochyh, seljans'kyh deputativ m. Juzivka, Juzivs'koi' okrugi, Donec'koi' gubernii»), F. R-1203 – («Mariupol's'kyj vykonavchij komitet rad robochyh, seljans'kyh i

- chervonoarmijs'kyh deputativ m. Mariupol', Mariupol's'kogo povitu Donec'koi' gubernii' (1920–1923 rr.) toshho.
22. Derzhavnyj arhiv Lugans'koi' oblasti (DALO). – F. R-243 – «Lugans'kyj okruzhnyj vykonavchij komitet Rady robitnychyh, seljans'kyh ta chervonoarmijs'kyh deputativ m. Lugans'ka»; F. R-693 – «Voroshylovgrads'kyj mis'kyj vykonavchij komitet rady robitnychyh, seljans'kyh i chervonoarmijs'kyh deputativ, m. Voroshylovgrad Donec'koi' oblasti». F.P-34 – «Lugans'kyj okruzhkom KP(b)U (1922–1930 rr.) toshho.
23. Derzhavnyj arhiv Hersons'koi' oblasti. – F. P-125, 129, 667, 668, 3225, 3455 toshho.

Михайлюк О.І. Гендерні питання у 20-30 рр. хх ст. у радянській Україні в матеріалах вітчизняних архівів

В статті досліджені особливості представлення гендерних питань у документах та матеріалах раннесоветської епохи — 20-30-х рр. ХХ століття. Проаналізовані матеріали центральних (ЦДАВО, ЦДАГО), а також обласних архівів Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Луганської та Херсонської областей.

Документи центральних державних архівів дозволяють визначити основні завдання роботи серед жінок та їх «представительних» жіноцтва, серед яких були: поширення впливу партії на широкі маси робітниць та селянок шляхом їх політичного та культурного виховання; залучення робітниць та селянок до партійної, професійної, кооперативної та радянської будівництва; будівництво закладів, покращують умови життя робітниць та селянок (ясель, столових тощо). Також визначалися основні форми роботи жіноцтва, серед яких були делегатські збори, які мали стати школою підготовки жінок до громадсько-політичної діяльності.

Регіональні особливості гендерної політики та практики дозволяють виявити документи, що збережені в державних архівах окремих областей.

Отже, загальний огляд проблеми по певній темі дозволяє зробити висновок про можливість її подальшого науково-дослідницького вивчення. Дані архівів підтверджують те, що загальні тенденції досліджень виходять з документів центральних державних архівів. Специфіку виконання рішень центральних органів комуністичної влади можна відобразити в державних архівах усіх областей України.

Ключові слова: гендерна політика, Радянська Україна, архівне діло.

Mykhailiuk O.I. Gender questions in 20-30's of XX century in the soviet Ukraine in materials of ukrainian archives

The article highlights the historical aspects of gender policy in the 20's. XX century.

It is noted that the history of the Ukrainian state has gained considerable factual material to study the role of women at some stage of its independence Ukraine gained or as part of it in terms of statelessness. Is no exception and the 20's. XX century. When formed communist principles exist. The study not only positive but also negative experience of relations to the woman and determine its role in society is not only important scientifically, but also a practical aspect.

Substantial assistance in clarifying issues to allow a thorough analysis of archival sources that are kept in national archives. Based on the achievements of the intermediaries, the author has attempted to make a study of the documents of the central government and some local archives identified problems and to some extent organize them. It also raised the goal and objectives of the study.

The article noted that the most important source base, of course, are the archives of the Central State Archive of Public Organizations of Ukraine in Kyiv. Kyiv (Ukraine TsDAHO) and Central State Archives of higher authorities of Ukraine (Ukraine TSDAVOV). Documents central state archives allow you to identify the main objectives of the women and their "representative" zhividdiliv, including: distribution of party influence on the broad masses of workers and peasants by their political and cultural education; involvement of workers and peasants to the party, professional, cooperative and Soviet construction; building institutions and improving the living conditions of workers and peasants (nurseries, canteens etc.). Also identifies the main forms of zhividdiliv, among which were the Delegates Assembly, which had become a school of training women in social and political activities.

Regional features of gender policies and practices reveal all documents in the state archives of individual regions. The data on the presence of unexplored archival sources on the subject in the State Archives of Vinnytsia region (DAVO), the State Archives of Dnipropetrovsk region (DADnO) in the State Archives of Donetsk region (DADO) in 2014 in the state archives of Luhansk Region (DALO) in 2014 g., in the state Archives of Kherson region (DAHO).

Thus, a cursory review of problems with these issues suggests the possibility of its latest research study. These archives say that the general trend studies out of the central state archives documents. The specific implementation of the decisions of central communist authorities are able to bring the state archives all regions of Ukraine.

Keywords: gender policy, Soviet Ukraine, archival fund.

Михайлюк О.І., к.і.н., доцент кафедри історико-філософських дисциплін Луганського національного аграрного університету

Рецензент: д.іст.н., професор **Якунін В.К.**

Стаття подана 10.12.2016